

Rinze Ijbema - Zondag 22

[1] Als het gaat over 'de opstanding van het vlees' en over 'eeuwig leven', zijn er twee vragen die ik vanmiddag bespreek. De ene vraag is een vraag die leeft in de kerk, de andere vraag eentje de leeft bij niet-kerkmensen. De vraag van de kerk is een vraag bij het opstaan van het lichaam en gaat over de tijdbalk van de opstanding. Wat gebeurt wanneer en waar en hoe zit het precies? Dus: wat kunnen we verwachten? De vraag van buiten aan de kerk gaat over dat andere punt, het eeuwige leven. Want, zeggen anderen: zijn jullie, gelovigen, niet een beetje wereldvreemd? Jullie hebben het steeds over de eeuwigheid en over bij God zijn en al die dingen. Maar mensen, we leven nu! Dus: ben je als christen wereldvreemd? Dat wordt vraag twee. (En ik wil proberen de vragen die naar voren kwamen over het opstaan van het lichaam en over het eeuwige leven hierin ergens onder te brengen.)

1. **[2]** Hebben we een beetje helder hoe de tijdlijn gaat zijn als het gaat over ons opstaan na de dood? Soms ben ik bang dat daar nogal wat onduidelijkheid over is. Een jaar of tien, vijftien terug had je de boeken van Tim LaHaye en Jerry Jenkins, de Left Behind-serie. **[3]** Vanaf 2000 zijn er ook films van gemaakt, en zowaar computerspelletjes. Als je niet weet waar die boeken over gaan: dat had ik eerlijk gezegd graag zo gehouden, maar ik begin er toch weer over, om twee redenen. In de eerste plaats kom je hier één van de mogelijke misverstanden tegen, over de tijdlijn van de opstanding. Dus als voorbeeld. **[4]** In de tweede plaats ploppen de gedachten van die boeken zowaar opnieuw op in een boek dat nu populair is. Dat boek heet 'Wake Up!' en wordt uitgegeven door Het Zoeklicht. En de gedachten waar het me dan om gaat is het idee van de 'opname van de gemeente'.

[5] Dit is dan het plaatje: er komt een dag dat de Heer ons uit de hemel tegemoet komt op de wolken, en op die dag zal Hij ons opnemen om bij Hem in de hemel te zijn. Ondertussen moet de rest van de mensen op de aarde nog een tijd door, meestal duizend jaar, en de Left Behind-serie gaat over wat er in die tijd gebeurt. De bijbeltekst waarop LaHaye en anderen zich baseren is een tekst uit het stukje dat we vanmiddag lezen: 'Wanneer het signaal gegeven wordt, de aartsengel zijn stem verheft en de bazuin van God weerklinkt, zal de Heer zelf uit de hemel neerdalen. Dan zullen eerst de doden die Christus toebehoren opstaan, en daarna zullen wij, die nog in leven zijn, samen met hen op de wolken worden weggevoerd en gaan we in de lucht te Heer tegemoet. Dan zullen we altijd bij Hem zijn.'

[6] Maar zegt Paulus hier echt dat de gemeente op een goede dag wordt opgetild van de aarde? Is dit de tijdlijn van de opstanding, dat er een dag komt dat de doden opstaan en de levende christenen naar de Heer toegaan – en dat de aarde dan nog doordraait? En nu hoop ik dat het hele idee van een opname van de gemeente jou vreemd is, maar iedere gelovige heeft z'n voorstellingen en z'n vragen rond het opstaan van het lichaam. En dan is het zinvol om, als we met die vragen en voorstellingen van ons naar de Bijbel gaan, af te spreken dat we ons best zullen doen om de Bijbel voor zich te laten spreken. Wat beweert Paulus hier? Wat is het probleem van die mensen uit Thessalonica, dat hij hier bespreekt?

[7] In Handelingen 17 vertelt Lucas hoe het gegaan was toen Paulus het nieuws van God aan de Joden in die stad had verteld. 'Zoals gewoonlijk ging Paulus naar hen toe, en drie sabbatdagen achtereen debatteerde hij met hen. Aan de hand van teksten uit de Schrift toonde hij aan dat de messias moest lijden en sterven en daarna uit de dood moest opstaan. 'Deze messias,' zo zei hij, 'is Jezus, die ik u verkondig.' **[8]** Nou, een aantal Joden gaat geloven in Jezus de Heer, maar de rest werd jaloers en ze geven Paullus en Silas aan bij het stadsbestuur: 'De mensen die in het hele rijk de orde verstoren, zijn nu ook hier gekomen. [...] Allemaal overtreden ze de verordeningen van de keizer door te beweren dat iemand anders koning is, namelijk Jezus!' Exit Paulus en Silas...

[9] Een jaar ofzo later schrijven Paulus en Silas (of Silvanus) met Timoteüs hun eerste brief vanuit Korinthe aan de christenen in Thessalonica, onder het motto: 'uit het oog, maar niet uit het hart.' In die brief bouwen ze verder aan het goede nieuws: wat komen de gelovenden tegen, waar liggen de vragen? Wel, 'over de onderlinge liefde hoeven we u niets te schrijven,' maar over de doden en over het hoe en wat van de komst van Christus wel. Want wat is het probleem? 'Wij willen u niet in het ongewisse laten over de doden, zodat u niet hoeft te treuren, zoals zij die geen hoop hebben.' Kijk, Paulus en Silas hun bezoek is relatief kort geweest. Hun boodschap was ook kort: de Heer is opgestaan, en wij zullen met Hem leven. Maar kijk, nu zijn we een jaar verder en er zijn gelovigen gestorven. Dat is een probleem.

Maar wat is het probleem dan? Zijn de gelovenden in Tessalonica bang dat de overleden broers en zussen voorgoed dood zijn, omdat ze de opstanding van de doden en de wederkomst van Christus kennelijk niet mee gaan maken? Dat zou in theorie kunnen, maar het is onwaarschijnlijk. Die gelovigen in Tessalonica waren van huis uit Joden, en vertrouwd met het idee dat de lichamen van de overleden gelovigen zullen opstaan. Maar de vraag is dan: hoe? Hoe zit het dan met de lichamen die we begraven hebben? We voelen zelf het verdriet en we zien de radeloosheid van onze heidense

buren – maar wat geloven we nu eigenlijk zelf? En Paulus en Silas en Timotheüs vullen het in: denk niet dat onze overleden broers en zussen ook maar een millimeter achterstand hebben ten opzichte van levenden die de komst van de Heer gaan beleven! **[10]** Integendeel: op de dag van de Heer zullen ze opstaan, en ons voorgaan, de Heer tegemoet!

Vervolgens zet Paulus uiteen wat er dan gaat gebeuren. Er zal een signaal zijn, een alarm; een aartsengel, een van de leiders van Gods hemelse dienaren zal zijn stem verheffen; en de bazuin van God wordt geblazen – en de Heer zelf zal komen. **[11]** Dan zullen de ontslapen heiligen uit de graven opstaan, hun lichaam wonderlijk hersteld, en ze zullen ons meenemen, in de wolken, de Heer tegemoet. Maar wat is nu het beeld dat hij schetst? Hebben christenen die in een opname van de gemeente geloven niet toch een punt? Antwoord: nee. Om twee redenen.

Allereest: Paulus gebruikt hier apokalyptische taal, taal zoals je die tegenkomt in het bijbelboek Openbaring, maar ook in Daniël en bij andere profeten, bij de Heer Jezus zelf en dus bij Paulus. In zulke taal spreek je als het gaat over dingen die of te erg of te groot zijn om gewoon te bespreken. Je kent dat zelf wel, dat je denkt: hier zijn geen woorden voor. Dan kun je gebruik maken van beelden, om toch een richting aan je gedachten te geven. Soms staat het er ook expres bij, in apokalyptische bijbelgedeelten: 'Ik zag iets als...' 'Als,' het woord zegt het al: bij wijze van spreken, als vergelijking. Maar ook als het er niet bij staat, doe je er goed aan om er rekening mee te houden. Het gaat om beelden, die over iets heel concreets gaan (bij voorbeeld de reële vervolging in de Openbaring van Johannes, bij voorbeeld het levensechte opstaan van de doden bij de komst van de Heer in 1 Thessalonicenzen), maar het blijven beelden. Wanneer je de beelden letterlijk neemt, lees je de Bijbel verkeerd.

Vervolgens: vervolgens is dan het beeld dat Paulus hier schetst dat van een vorst die op staatsbezoek komt. **[12]** Het plaatje is niet: de Heer komt naar beneden, de opgestane gelovigen gaan met de nog levende gelovigen naar boven, en ergens daartussenin leven ze nog lang en gelukkig. Het plaatje is: de grote Koning komt en het feest gaat beginnen. Hoe zullen we Hem verwelkomen? Pak je vlagen en je palmtakken, ga de stad uit naar Hem toe, haal Hem binnen en laat Hem weten dat Hij welkom is bij ons, zijn onderdanen. Het plaatje is dus: de Heer komt naar ons toe – en wij halen Hem binnen, hier in onze wereld, die van Hem is. **[13]** En dan: lang en gelukkig leven, inderdaad – maar wel hier op deze aarde van ons, die van Hem is. Dezelfde beweging beschrijft de Heer Jezus in het verhaal van de vijf wijze en de vijf domme meisjes: toen die hoorden dat de bruidegom eraan kwam, gingen ze hem tegemoet: om hem binnen te halen.

Zo zijn deze woorden van Paulus geen grond voor de gedachte dat de gemeente de hemel wordt binnengehaald, laat staan dat daarna nog een tijdvak zal volgen waarin de geschiedenis op aarde verder gaat, en dan pas het einde. Zo ziet de tijdbalk er niet uit. Wat Paulus wil zeggen is vooral: denk maar niet dat als jij een broer of zus begraaft, dat die dan achtergesteld is vergeleken met jou en vergeleken met wie ook maar die leeft op de dag dat de Heer komt. Want dan zullen de doden die Christus toebehoren opstaan, zij eerst, en daarna wij. De tijdlijn van de opstanding.

[Vragen bij de opstanding:

-Hoe zal het gaan met de doden die niet bij de Heer horen? En hoe met mensen die nooit van God gehoord hebben?

Vanuit de Bijbel belijden we Christus als Heer en als enige Redder. Tegelijk ligt volgens de Bijbel het eindoordeel in de handen van God. Hem kennen we als de God die eerlijk is en het goede doet. Het oordeel is Hem toevertrouwd.

-Hoe komt het dat de hemel zo'n populair thema is, met boeken over kinderen die in de hemel zijn geweest?

Wie het weet mag het zeggen. Het lijkt mij wijs je geloof niet te bouwen op zulke verslagen. Het kan goed dat we de vragen van niet-gelovenden ons zo goed kunnen voorstellen, dat we blij zijn met wat extra bevestiging in deze vorm. Maar het evangelie is: de Heer is opgestaan. En de vraag is: geloof je dat, geloof je Hem?]

2. Goed, nu heb ik dus iets gezegd over verschillende toekomstverwachtingen rond het opstaan van de doden onder mensen die de Bijbel willen geloven. Dat deed ik aan de hand van dat stuk uit 1 Thessalonicenzen 4, en dat ging daar ook over. Nu wil ik iets zeggen over die andere vraag, die vraag van buiten, als het gaat over het eeuwige leven. **[14]** Je kunt van niet-gelovigen het verwijt krijgen: jullie in de kerk dromen zo van een eeuwig leven, dat je vergeet dat het leven zich nu afspeelt. En ik wil ingaan op die vraag, of dat verwijt, aan de hand van dat stuk dat we lazen uit 1 Thessalonicenzen 5. En dat lijkt wat minder voor de hand te liggen, omdat dat gedeelte iets zegt over de wederkomst van de Heer. Goed, ik heb nog wat uit te leggen en zal dat zo doen.

Eerst die vraag: christenen hebben zoveel aandacht voor het eeuwige leven, dat ze vergeten vandaag te leven. Om te beginnen: het eerste deel van dat verwijt, dat klopt – als het goed is. Ja, bij het christelijk geloof hoort een gezonde hoeveelheid aandacht voor het eeuwige leven. Als jij als ongelovige dat maar dagdromen vindt, het zij zo. 'Nooit meer tranen, nooit meer pijn, want wij zullen met Hem leven in zijn nabijheid, voor altijd.' Maar waarom zou je dat dagdromen vinden? De troost van een eeuwig leven met de Heer neemt het contrast met die tranen en die pijn van nu niet weg.

Het benadrukt juist hoe erg dood en ziekte en ellende en vervolging zijn. Vind jij, die niet in eeuwig leven gelooft, vind jij dan dat je je er maar bij neer moet leggen? Maar wie steekt er dan zijn hoofd in het zand? Wij, die hardop durven dromen van een beter leven, of jij die zegt dat je je er maar bij neer moet leggen? Eerste pluspunt van geloof in eeuwig leven: wij accepteren dat de pijn van vandaag echt is – en wij geloven dat het anders kan. **[15]** De pijn is echt, de hoop is echter.

En dan nog iets. Weet je nog dat ik noemde hoe Paulus en Silas uit Thessalonica werden weggejaagd? Vijanden uit de synagoge klaagden ze aan bij de stadsprefecten, bij de burgemeester en wethouders. ‘Ze overtreden de verordeningen van de keizer door te beweren dat iemand anders koning is, namelijk Jezus!’ De spijker op de kop. En omdat Hij koning is, en de Heer van ons leven, en de Heer van voorbij dit leven – daarom zijn christenen, echte christenen altijd een bedreiging geweest voor iedere aardse heerser, die zijn onderdanen met angst onder de duim wil houden. Christenen die weten dat hun leven eeuwig veilig is bij hun Heer, durven blijven dromen van een beter leven – en dat ook aan elkaar en anderen voorhouden. ‘Wees niet bang voor hen die wel het lichaam maar niet de ziel kunnen doden.’ Woorden van de Heer zelf. Tweede pluspunt van geloof in het eeuwig leven: **[16]** al maak je ons bang, de Heer is met ons.

Dus laat het eerste deel van het verwijt waar zijn: christenen hebben veel aandacht voor het eeuwige leven. Maar gek genoeg is juist daarom het tweede deel van het verwijt een leugen – namelijk dat we vergeten om vandaag te leven. Integendeel, jij die denkt dat het leven ophoudt op de dag dat je sterft, jij hebt geen leven. Want jouw rouw is verdriet zonder hoop en dat maakt je kapot, tenzij je je er voor afsluit. Wij zien de dood onder ogen en roepen God aan in ons verdriet en Hij helpt ons verder, Hij helpt ons leven. Jij die denkt dat het leven ophoudt op de dag dat je sterft, jij hebt geen leven. Want jij moet buigen voor de hufters om je heen, die dreigen je kapot te maken. Wij zien de dood onder ogen en roepen God aan in onze angst en Hij helpt ons verder, Hij helpt ons leven. Het geloof in het eeuwige leven kan iemand verleiden om vandaag de ogen te sluiten en zich terug te trekken. Maar in de Bijbel is de beweging niet: omdat we eeuwig leven, trekken we ons vandaag al terug uit dit leven in de schaduw van de dood. Integendeel: omdat we eeuwig leven, kunnen we vandaag al vrijuit... wat? Precies: vrijuit leven. **[17]**

En dit sluit wel aan bij wat Paulus, Silas en Timoteüs schrijven in 1 Tessalonicenzen. Omdat we mensen zijn van de dag van de Heer die komt, zijn we mensen van de dag van vandaag. ‘Hij is voor ons gestorven opdat wij, of we nu op aarde zijn of gestorven zijn, samen met hem zullen leven.’ Christenen hebben veel foute dingen gedaan in de geschiedenis, en waarschijnlijk zullen we daarmee doorgaan tot de jongste dag. Het is erg en het is zo. Christenen hebben ook de eeuwen door

geprobeerd het goede te doen: scholen bouwen en ziekenhuizen, armen opzoeken en onderdak bieden. Waarom? Waarom zou je, als het je alleen maar om dat vage verre eeuwige leven gaat? Omdat we geloven in een eeuwig leven, dat mij en jou en jullie allemaal vandaag al vrijuit wil laat leven. De verwachting van eeuwig leven inspireert ons vandaag al te leven als dochters en zonen van God.

Geen wonder ook, als je God kent. Je kent Hem toch als de God die nooit loslaat wat zijn hand begon? Denk je dan niet dat dat niet van toepassing is op het project aarde? Nee, nu denk ik te klein. Denk je dat Hij ooit terugkomt op het project schepping? Hij heeft dit universum gemaakt, en Hij heeft er iets moois van gemaakt. Hij heeft nog meer gemaakt dat de zichtbare kosmos, ook de onzichtbare wereld achter de schermen, de hemel is het werk van zijn handen. Zijn doel is altijd geweest om die twee elkaar te laten doordringen: zijn onzichtbare kant van de werkelijkheid, onze zichtbare kant ervan. Onze opstand, onze zonde verbrak de verbinding. Het kruis op Golgotha verbond de horizontale lijn weer met de verticale, onze zichtbare wereld met de zijne, achter het gordijn. Nu de Heer is opgestaan, nu zullen wij, één met Hem, Hem volgen. Nu de Heer is opgestaan, nu zal deze oude wereld vernieuwd worden. Vernieuwd, en God kennende, dieper vernieuwd dan wij nu beseffen. Maar deze wereld: een vernieuwde schepping, die eeuwig meekan. Eeuwig leven op z'n aards.

[Vragen bij het eeuwige leven:

-Herkenning...

Wij zullen God en Jezus (her)kennen (en Hij ons). Zullen we elkaar herkennen? God weet het, en zoals Hij het in gedachten heeft, zo zal het goed zijn. Maar God kennen we wel als de God die zijn oude plannen niet loslaat. Dat geeft mij ruimte om het goede en mooie van deze schepping ook te verwachten in Gods nieuwe wereld, zoals: elkaar kennen, herkennen, relaties.

Kennen de overleden gelovigen van nu ons nu, leven ze mee? De Bijbel heeft niets met het zoeken van contact met doden. Tegelijk: in Openbaring 6 lezen we van gedode martelaren, die de situatie op aarde aan God voorleggen. Jezus spreekt van blijdschap in de hemel over een zondaar die zich bekeert. Dat geeft me het vermoeden dat er een vorm van meeleven is – maar hoe dan, dat laat ik graag aan God over.

-Zal de nieuwe aarde een voortzetting zijn van ons dagelijks leven hier? Ook hier: Gods trouw aan deze schepping, de Hij zelf goed vond, geeft mij hoop dat het goede van hier daar ook zal zijn. Dan mag je verwachten dat je daar ook goed werk kunt doen – maar misschien dat een predikant dan moet omscholen.]

Amen.